

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-7/14/JZ

Warszawa, dn.27 października 2014 r.

DECYZJA nr RWA- 17/2014

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się, że działanie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie polegające na stosowaniu we wzorcu umownym *Regulamin Ursynalia (...)* – *Warsaw Student Festiwal* postanowień o treści:

1. *Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza biletu/karnetu poza zwrotem sumy, na jaką opiewał bilet/karnet na odwołaną Imprezę”;*
2. *„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia i zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów (choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp.), a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty”;*
3. *„Osoby przebywające na terenie Imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenia słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży. Organizator nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia”;*
4. *„Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej. Za Siłę Wyższą uznaje się zdarzenia będące poza kontrolą Organizatora, które powodują, że wykonanie zobowiązań jest niemożliwe lub może być uznane za niemożliwe ze względu na występujące okoliczności. Siłę Wyższą stanowią w szczególności warunki atmosferyczne, awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną, ciepło, światło, działania wojenne lub działania państwowych lub samorządowych w zakresie formułowania polityki, praw i przepisów mających wpływ na wykonanie zobowiązań”*

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r, poz.101 z późn. zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 4 czerwca 2013 r.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie (dalej również: Prezes UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające znak RWA-403-19/13/JZ mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z organizacją imprezy pod nazwą Ursynalia – Warsaw Student Festival nastąpiło naruszenie przepisów uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Impulsem do wszczęcia przedmiotowego postępowania były zawiadomienia dotyczące problemów ze zwrotem biletów na imprezę pod nazwą Ursynalia 2013 – Warsaw Student Festiwal (dalej również: Ursynalia, impreza, festiwal) organizowaną w dniach 31 maja – 3 czerwca 2013 r. w Warszawie przez Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (dalej również: SGGW, Uczelnia, Przedsiębiorca), które wpłynęły do Prezesa UOKiK.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK ustalił, że podczas Ursynaliów obowiązywał regulamin festiwalu, który od początku 2012 r. pozostaje niezmienny, a jedyną jego modyfikację stanowi wskazanie w tytule regulaminu roku danej edycji festiwalu, tj. *Regulamin Ursynalia 2012 – Warsaw Student Festiwal*, *Regulamin Ursynalia 2013 – Warsaw Student Festiwal* (dalej również: *Regulamin*). Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że powyższy *Regulamin* od początku organizacji Ursynaliów umieszczony był na stronie internetowej festiwalu www.ursynalia.pl w zakładce „info”, a ponadto na dużych tablicach informacyjnych ustawionych przy wejściu na teren festiwalu przy kasach. Dodatkowo część zasad dotyczących organizacji imprezy i zakupu biletów była zamieszczona na samych biletach i karnetach rozprowadzanych przez dystrybutora.

Przeprowadzona przez Prezesa UOKiK analiza ww. *Regulaminu* wykazała, że zawiera on klauzule umowne, które uznać można za tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej również: rejestr niedozwolonych postanowień umownych lub Rejestr).

Z uwagi na powyższe, Prezes UOKiK postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014r. wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem, iż stosowane przez Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie postanowienia zawarte we wzorcu umownym o nazwie *Regulamin Ursynalia (...) – Warsaw Student Festiwal* o treści:

1. *Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza biletu/karnetu poza zwrotem sumy, na jaką opiewał bilet/karnet na odwołaną Imprezę”;*
2. *„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia i zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów (choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła*

Wyższa, itp.), a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty”;

3. „Osoby przebywające na terenie Imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenia słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży. Organizator nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia”;
4. „Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej. Za Siłę Wyższą uznaje się zdarzenia będące poza kontrolą Organizatora, które powodują, że wykonanie zobowiązań jest niemożliwe lub może być uznane za niemożliwe ze względu na występujące okoliczności. Siłę Wyższą stanowią w szczególności warunki atmosferyczne, awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną, ciepło, światło, działania wojenne lub działania państwowych lub samorządowych w zakresie formułowania polityki, praw i przepisów mających wpływ na wykonanie zobowiązań”

stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. – dalej również: ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, przepisy uokik) .

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014r. Prezes UOKiK zaliczył w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu uzyskane w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego o sygn. RWA-403-19/13/JZ wzorce umowne pt.: Regulamin Ursynalia 2012 – Warsaw Student Festiwal oraz Regulamin Ursynalia 2013 – Warsaw Student Festiwal.

Zawiadamiając Przedsiębiorcę, pismem z dnia 7 kwietnia 2014 r., o wszczęciu przedmiotowego postępowania oraz o zaliczeniu w poczet dowodów w tym postępowaniu ww. dokumentów, Prezes UOKiK wezwał Przedsiębiorcę do ustosunkowania się do zarzutów przedstawionych w sentencji postanowienia o wszczęciu postępowania oraz wezwał do przekazania informacji i dokumentów.

Pismem z dnia 28 kwietnia 2014 r. SGGW ustosunkowało się do zarzutów przedstawionych z piśmie Prezesa z dnia 7 kwietnia 2014r. Przynajmniej podniosło okoliczność, że SGGW nie było jedynym organizatorem imprezy, ponieważ współorganizatorem była Fundacja Bonum. SGGW potwierdziło jednak, że podmiotem, który wprowadził do obrotu Regulamin a następnie posługiwał się nim przy organizacji festiwalu był organizator Ursynaliów tj. SGGW.

SGGW stwierdziło również, że nie może być stroną postępowania przed Prezesem UOKiK gdyż nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów uokik. Przedsiębiorca wskazał, że prowadzona przez Uczelnię działalność nie jest nastawiona na zysk, co więcej sprzedaż biletów na Ursynalia ma na celu jedynie pokrycie kosztów jakie powstają w związku z organizacją imprezy, a Uczelnia działa non profit.

Ustosunkowując się do pytań Prezesa UOKiK zawartych w piśmie z dnia 7 kwietnia 2014r. SGGW stwierdziło, że Regulamin Ursynalia –Warsaw Student Festival w kształcie przekazanym do Prezesa UOKiK w toku postępowania wyjaśniającego stosowany był przez organizatora Ursynaliów podczas organizacji festiwalu w latach 2010-2013. Co więcej Regulamin obowiązywał każdorazowo jedynie przez okres trwania danej edycji festiwalu. Przedsiębiorca poinformował również, iż Zarząd Samorządu Studentów SGGW prowadzi prace nad przygotowaniem nowego Regulaminu na Ursynalia w roku 2014, którego wprowadzenie zostało zaplanowane na początek maja 2014.

Pismem z dnia 16 września 2014r. Prezes UOKiK wezwał SGGW do przedstawiania nowo opracowanego regulaminu, który obowiązywał podczas Ursynaliów w 2014r. oraz przekazania informacji dotyczącej daty jego wprowadzenia do obrotu.

Pismem z dnia 1 lipca 2014r. SGGW przekazało nowy regulamin Ursynaliów i jednocześnie poinformowało, iż został on wprowadzony do obrotu w dniu 17 maja 2014 r.

Pismem z dnia 23 września 2014r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu, możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie oraz możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów. Strona nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorami umów w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego o nazwie *Regulamin Ursynalia (...) – Warsaw Student Festival*.

Prezes Urzędu ustalił, iż wzorce umowne będące przedmiotem analizy w toku niniejszego postępowania SGGW stosowało w trakcie festiwali organizowanych w latach 2010-2013.

Po przeprowadzeniu analizy tych wzorów Prezes UOKiK ustalił, iż w treści *Regulaminu Ursynalia (...) – Warsaw Student Festival* znajdują się następujące postanowienia:

1. *„Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza biletu/karnetu poza zwrotem sumy, na jaką opiewał bilet/karnet na odwołaną Imprezę”;*
2. *„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia i zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów (choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp.), a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty”;*
3. *„Osoby przebywające na terenie Imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenia słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży. Organizator nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia”;*
4. *„Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej. Za Siłę Wyższą uznaje się zdarzenia będące poza kontrolą Organizatora, które powodują, że wykonanie zobowiązań jest niemożliwe lub może być uznane za niemożliwe ze względu na występujące okoliczności. Siłę Wyższą stanowią w szczególności warunki atmosferyczne, awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną, ciepło, światło, działania wojenne lub działania państwowych lub samorządowych w zakresie formułowania polityki, praw i przepisów mających wpływ na wykonanie zobowiązań”.*

Prezes Urzędu ustalił również, że w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego zamieszczone zostały postanowienia o treści:

- „*Zakupiony Bilet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza Biletu poza zwrotem ceny wydrukowanej na Bilecie na odwołaną Imprezę*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK lub Sąd) z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2462;

- „*Zakupiony Bilet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza Biletu poza zwrotem ceny wydrukowanej na Bilecie na odwołaną Imprezę*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2897;

- „*Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów, np. odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła wyższa, itp., a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2463;

- „*Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia zmiany w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów, np. odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp., a ponadto prawo do ustalenia zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2898;

- „*Uczestnik Imprezy lub inna osoba przebywająca na terenie Imprezy mogą być narażeni na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenie słuchu. Uczestnicy Imprezy uczestniczą w niej na własne ryzyko. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży*” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. XVII AmC 1146/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2464;

- „*Osoby przebywające w klubie korzystają z sauny, solarium oraz ćwiczą na własne ryzyko. Klub nie ponosi odpowiedzialności za wszelkie urazy powstałe podczas treningu na sali*” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 75/05), a następnie wpisane do Rejestru pod numerem 837;

- „*AQQ nie ponosi odpowiedzialności za niedziałanie lub nienależyte działanie Usługi związane z niedziałaniem lub nienależytym działaniem sieci Internet oraz za opóźnienia*”

w świadczeniu usług spowodowane siłą wyższą. W rozumieniu niniejszego Regulaminu za siłę wyższą należy rozumieć w szczególności strajk, decyzje administracyjne, orzeczenia sądowe, awarie sieci telekomunikacyjnych lub systemów gateway innych firm, nieprawidłowości w funkcjonowaniu operatorów sieci GSM i Internetu. W przypadku zaistnienia siły wyższej AQQ uprawnione będzie do przesunięcia terminu świadczenia usług do czasu usunięcia przeszkód i zrównoważenia systemu.”- postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 10 września 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1230/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2534.

Prezes UOKiK ustalił, że Przedsiębiorca wprowadził do obrotu w dniu 17 maja 2014 r. nowy wzorzec umowy o nazwie *Regulamin Ursynalia 2014 – Warsaw Student Festival*.

Analiza nowo opracowanego wzorca umowy o nazwie *Regulamin Ursynalia 2014 – Warsaw Student Festival* pozwoliła na następujące ustalenia:

- treść postanowienia: „*Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza biletu/karnetu poza zwrotem sumy, na jaką opiewał bilet/karnet na odwołaną Imprezę*” została usunięta, natomiast nowo opracowana treść postanowienia uzyskała brzmienie: „*Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. W związku z tym Organizator prosi o rozważne i przemyślane decyzje związane z zakupem biletów/karnetów*”;
- postanowienie: „*Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia i zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów (choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp.), a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty*” zostało usunięte;
- treść postanowienia: „*Osoby przebywające na terenie Imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenia słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży. Organizator nie ponosi jakiejkolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia*” została usunięta, natomiast nowo opracowana treść postanowienia uzyskała brzmienie: „*Organizator informuje, iż osoby przebywające na terenie imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenie słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży, dzieci, które nie ukończyły pierwszego roku życia oraz osoby chore na epilepsję. Podczas imprezy będą używane światła stroboskopowe i laserowe. Organizator zaleca Uczestnikom imprezy rozważenie użycia specjalistycznych ochronników słuchu*” ;
- treść postanowienia: „*Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej. Za Siłę Wyższą uznaje się zdarzenia będące poza kontrolą Organizatora, które powodują, że wykonanie zobowiązań jest niemożliwe lub może być uznane za niemożliwe ze względu na występujące okoliczności. Siłę Wyższą stanowią w szczególności warunki atmosferyczne, awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną, ciepło, światło, działania wojenne lub działania państwowych lub samorządowych w zakresie formułowania polityki, praw i przepisów mających wpływ na wykonanie zobowiązań*” została usunięta, natomiast nowo opracowana

treść postanowienia uzyskała brzmienie: „Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej.”

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Dopiero wykazanie tej okoliczności pozwala na realizację celu ustawy, którym, zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Przedmiotowa sprawa, w ocenie Prezesa UOKiK, ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy obecnie są lub w przyszłości będą klientami Przedsiębiorcy. W świetle powyższego, podjęcie działań przez Prezesa Urzędu w przedmiotowej sprawie było uzasadnione.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje możliwość kontroli przez Prezesa UOKiK działań przedsiębiorców podejmowanych w stosunkach prawnych z konsumentami, wprowadzając mechanizmy ochrony tzw. zbiorowych interesów konsumentów. Definiując w art. 4 pkt 12 pojęcie konsumenta ustawa odsyła do art. 22¹ k.c., zgodnie z którym konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Materialnoprawną podstawę do oceny działań przedsiębiorcy w powyższym aspekcie stanowi przepis art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z jego ust. 1, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (art. 24 ust. 2 ustawy). Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (art. 24 ust. 3 ustawy). Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Przepis art. 24 ust. 2 ww. ustawy zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Jak wynika z powyższego, dla uznania działania przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest wykazanie, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy przesłanki:

- 1) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;

- 2) działanie to jest bezprawne;
- 3) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1) Strona postępowania (przedsiębiorca)

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego jest uczelnią publiczną, posiadającą osobowość prawną i działającą w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.), statut uczelni oraz powszechnie obowiązujące przepisy prawa.

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy SGGW posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który jest warunkiem koniecznym dla możliwości przypisania jej odpowiedzialności za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ale także różnego rodzaju tzw. instytucje niedochodowe, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Zgodnie bowiem z art. 4 pkt 1 ppkt 1a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizująca lub świadcząca usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zauważyć należy, iż w obowiązujących w tej materii przepisach prawa brak jest legalnej definicji „użyteczności publicznej”. W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przyjmuje się, iż „użyteczność publiczną” należy utożsamiać z pojęciem „dóbr lub usług zbiorowych”. Ze względu na rolę społeczną, jaką dobra takie i usługi odgrywają, gwarantem ich dostępności jest państwo, które świadczy je lub organizuje, stwarzając specyficzne warunki funkcjonowania ich dostawców, m.in. poprzez udzielanie im wsparcia finansowego (por. E. Modzelewska – Wąchal „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz” Twigger, Warszawa 2002, str. 32-33). W uchwale z dnia 12 marca 1997 r. (TK W 8/96), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zadania mające charakter użyteczności publicznej należy rozumieć możliwie najszerzej. Do zadań użyteczności publicznej Trybunał zaliczył między innymi rozwój nauki oraz zapewnienie oświaty. Zważyć należy, że zapewnienie edukacji należy do władz publicznych. Na poziomie szkolnictwa wyższego zadanie to realizują publiczne oraz niepubliczne szkoły wyższe.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 106 Prawa o szkolnictwie wyższym prowadzenie przez uczelnie działalności dydaktycznej, naukowej, badawczej, doświadczalnej, artystycznej, sportowej, diagnostycznej, rehabilitacyjnej lub leczniczej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

SGGW jako publiczna uczelnia organizuje i świadczy przede wszystkim usługi edukacyjne, które ze względu na ich charakter i przydatność ukierunkowane są na zaspokajanie zbiorowych potrzeb społeczeństwa w zakresie edukacji, są to więc usługi o charakterze użyteczności publicznej. Należy zauważyć, że organizowany przez SGGW festiwal, wpisuje się również w szerokie rozumienie zadań o charakterze użyteczności publicznej. Działalność w tym zakresie ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb społeczności akademickiej, ale również innych osób, które mogą wziąć udział w imprezie,

w zakresie kultury. Nie ulega wątpliwości, iż promocja kultury stanowi również jeden z elementów realizacji zadań z zakresu edukacji. Przyjmuje się, że edukacja realizowana może być w sposób formalny, związany przede wszystkim z jej formami szkolnymi czy też akademickimi, ale mogą to być również działania nieformalne związane propagowaniem kultury, polegające na organizacji konkursów, słuchowisk, czy wreszcie poprzez dostarczanie rozrywki i z taką działalnością mamy do czynienia w zakresie organizacji przez SGGW Ursynaliów. Ustalenia Prezesa UOKiK w powyższym zakresie są zbieżne ze stanowiskiem SGGW, które w swoim piśmie z dnia 28 kwietnia 2014r. stwierdziło, iż celem Ursynaliów jest zorganizowanie kulturalnego święta studentów.

Status przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów potwierdza w odniesieniu do podmiotów organizujących lub świadczących usługi o charakterze użyteczności publicznej, a nie będących działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 kwietnia 2004 r. w sprawie o sygn. akt III SK 22/04. Sad Najwyższy jednoznacznie orzekł, iż świadczenie usług edukacyjnych jest działalnością w sferze użyteczności publicznej.

Także Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów we wcześniejszym wyroku z dnia 5 lutego 2003 r. (sygn. akt XVII Ama 36/02) stwierdził, że „usługi edukacyjne o charakterze zarobkowym świadczone przez szkołę wyższą są działalnością o charakterze użyteczności publicznej, zbliżoną do działalności gospodarczej, a podmiot świadczący te usługi jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów”. Stanowisko to podtrzymane zostało również w późniejszym orzecznictwie (por. np. wyroki SOKiK z dnia 28 września 2005 r. sygn. akt XVII Amc 18/05 i 12 grudnia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 80/2004, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r. sygn. akt III SK 22/04).

Wobec powyższego, ocena okoliczności sprawy prowadzi do wniosku, iż działalność SGGW w zakresie organizacji Ursynaliów jest działalnością o charakterze użyteczności publicznej. W konsekwencji SGGW jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 2) Bezprawność działań Przedsiębiorcy

Drugą z przesłanek koniecznych dla stwierdzenia naruszenia art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest bezprawność działań podejmowanych przez przedsiębiorcę.

Bezprawność w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa, ale także z zasadami współżycia społecznego bądź dobrymi obyczajami bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy zatem ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego czy dobrymi obyczajami.

Bezprawność działań SGGW wynika z naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jak bowiem wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03), w oparciu o art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustalili się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego.

Należy bowiem podnieść, że stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do rejestru postanowień niedozwolonych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”*. Przepis art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, posługującego się taką klauzulą w stosowanych przez siebie wzorcach umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem.

Sąd Najwyższy (dalej: SN) w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) jednoznacznie wskazał, iż *„stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”*. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do Rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do Rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame, nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. Dla istnienia możliwości uznania dwóch postanowień za tożsame, wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru. *„Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame”* (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r., sygn. akt XVII AmA 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w wyżej wskazanej uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r. w której Sąd ten argumentował, iż *„stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru”*.

W celu wykazania bezprawności działań Przedsiębiorcy konieczne jest zatem ustalenie, że treść postanowień zawartych w stosowanym przez niego wzorcu umownym mieści się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Ad pkt 1 sentencji decyzji

Strona niniejszego postępowania w wykorzystywanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym zatytułowanym *Regulamin Ursynalia (...) – Warsaw Student Festiwal* stosowała postanowienie o treści:

1. *Zakupiony bilet/karnet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza biletu/karnetu poza zwrotem sumy, na jaką opiewał bilet/karnet na odwołaną Imprezę*” – postanowienie zawarte w pkt IV.2 Regulaminu.

W opinii Prezesa Urzędu treść ww. postanowienia *Regulaminu* może być uznana za zbieżną z treścią następującego postanowienia:

„Zakupiony Bilet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza Biletu poza zwrotem ceny wydrukowanej na Bilecie na odwołaną Imprezę” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2462

oraz postanowienia o identycznej treści:

„Zakupiony Bilet nie podlega zamianie ani zwrotowi. Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania Imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia. Organizator nie będzie zobowiązany do żadnej rekompensaty lub odszkodowania wobec posiadacza Biletu poza zwrotem ceny wydrukowanej na Bilecie na odwołaną Imprezę” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2897.

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) Sąd uznał, że kwestionowana klauzula stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ istotnie ogranicza odpowiedzialność organizatora imprezy za niewykonanie zobowiązania, podczas gdy stosownie do art. 385³ pkt 2 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się zwłaszcza te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Sąd doszedł do takiego przekonania, albowiem w przedmiotowym postanowieniu przedsiębiorca wprowadził zapis, na podstawie którego konsument nie będzie mógł w przypadku odwołania imprezy żądać jakiegokolwiek rekompensaty lub odszkodowania poza zwrotem ceny biletu. W tym kontekście niezwykle istotnym jest, iż jednocześnie organizator zastrzegł sobie prawo do odwołania imprezy bez wcześniejszego uprzedzenia konsumenta. W ocenie Sądu z powyższego wynika zatem, iż organizator mógłby odwołać imprezę w każdym czasie, nawet na chwilę przed jej

planowanym rozpoczęciem, przy czym przykładowo konsument mógłby ponieść bardzo wysokie koszty w związku z dotarciem na imprezę i uczestnictwem w niej, oprócz wyłożonej ceny biletu. Zdaniem SOKiK przedmiotowe postanowienie prowadzi do zachwiania równowagi kontraktowej przedsiębiorcy i konsumenta, stawiając organizatora imprezy w pozycji uprzywilejowanej. Należy stwierdzić, że gdy organizator odwołuje imprezę jest on zobowiązany wyłącznie do zwrotu ceny biletu zakupionego przez konsumenta, tak więc nie ponosi jakiegokolwiek straty, podczas gdy, jeśli w takiej samej sytuacji konsument rezygnuje z uczestnictwa w imprezie, to nie może on zwrócić ani zamienić biletu, przez co musi ponieść jego koszt. Ponadto zdaniem Sądu, w wypadku rezygnacji konsumenta z udziału w imprezie organizator powinien być zobowiązany do zwrotu konsumentowi kwoty jaką zaoszczędził w związku z brakiem konieczności realizacji umowy w odniesieniu do rezygnującego uczestnika. Organizator będzie więc mógł potrącić wyłącznie koszty, jakie poniósł w związku z realizacją zawartej uprzednio umowy. W przeciwnym wypadku mogłoby dojść do uzyskania przez organizatora imprezy nieuzasadnionych korzyści kosztem konsumenta. W tym miejscu Sąd zaznaczył, iż organizator może zwrócony bilet ponownie sprzedać, natomiast postanowienie w obecnym kształcie wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione, jeżeli konsument zrezygnował z wykonania umowy, a w myśl art. 385³ pkt 12 k.c. takie postanowienia uznaje się za niedozwolone.

Powyższe stanowisko SOKiK potwierdził w uzasadnieniu do wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09), w którym wskazał, że kwestionowana klauzula jest niezgodna z dobrym obyczajem, albowiem jednostronnie, poprzez zapis wprowadzony do regulaminu przez przedsiębiorcę, uniemożliwia dochodzenie roszczenia odszkodowawczego przez konsumenta w przypadku odwołania imprezy, oprócz zwrotu ceny biletu. W ocenie Sądu zapis ten spełnia przesłanki niedozwolonego zapisu umownego z art. 385³ pkt 2 k.c. albowiem prowadzi do wyłączenia lub istotnego ograniczenia odpowiedzialności względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Zdaniem SOKiK nie można z góry zapisem regulaminu wyłączyć odpowiedzialności przedsiębiorcy wobec konsumenta, ma on bowiem prawo dochodzić odszkodowania od organizatora, jeżeli odwołanie imprezy spowodowałoby straty, których powstanie mógłby udowodnić. Sąd wskazał ponadto, że konsumenci posiadając błędną wiedzę o swoich uprawnieniach wynikającą z treści tego postanowienia mogliby nie dochodzić od przedsiębiorcy odszkodowań. Na tej podstawie Sąd stwierdził, że kwestionowany zapis jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie kwestionowane w niniejszym postępowaniu należy uznać za tożsame z przywołanymi wyżej klauzulami wpisanymi do Rejestru z uwagi na fakt, iż wyłącza lub istotnie ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca przyznaje sobie bowiem możliwość odwołania imprezy bez poinformowania o tym fakcie konsumenta i bez wypłaty jakiegokolwiek odszkodowania lub rekompensaty, a także zastrzega, że zakupiony przez konsumenta bilet nie podlega zamianie lub zwrotowi poza sytuacją odwołania imprezy, kiedy to konsument może otrzymać wyłącznie zwrot ceny zakupionego biletu. Z powyższych zapisów wynika zatem, że gdy organizator odwołuje imprezę jest on zobowiązany wyłącznie do zwrotu ceny biletu zakupionego przez konsumenta, podczas gdy, jeśli konsument rezygnuje z uczestnictwa w imprezie, to nie może on zwrócić ani zamienić biletu, przez co musi ponieść jego koszt. Zdaniem Prezesa UOKiK ta okoliczność świadczy o zachwianiu równowagi kontraktowej przedsiębiorcy i konsumenta, a tym samym przesądza o tożsamości klauzuli zawartej w *Regulaminie* z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod numerami 2462 i 2897.

Ad pkt 2 sentencji decyzji

Natomiast w pkt IV.3 Regulaminu, SGGW stosowało postanowienie:

„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia i zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów (choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp.), a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty”.

W opinii Prezesa Urzędu treść ww. postanowienia może być uznana za zbieżną z treścią następującego postanowienia:

„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia zmian w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów, np. odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła wyższa, itp., a ponadto prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2463

oraz postanowienia o identycznej treści:

„Organizator zastrzega sobie prawo ustalenia zmiany w przebiegu Imprezy z uzasadnionych powodów, np. odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp., a ponadto prawo do ustalenia zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym bez uprzedniej konsultacji i rekompensaty” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09) i wpisane do Rejestru pod numerem 2898.

W przywołanym wyroku z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) Sąd uznał, że kwestionowana klauzula stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., gdyż uprawnia kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. Tymczasem zgodnie z art. 385³ pkt 10 k.c. takie postanowienia umowne uznaje się za niedozwolone. Powyższe stanowisko SOKiK potwierdził w uzasadnieniu do wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1149/09), w którym wskazał, że kwestionowany zapis jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta, ponieważ bez żadnej podstawy ogranicza odpowiedzialność przedsiębiorcy wobec konsumentów uczestniczących w organizowanej przez niego imprezie. Zdaniem Sądu może bowiem nastąpić sytuacja, w której konsument zakupił bilet tylko i wyłącznie w celu obejrzenia występu jednego, konkretnego wykonawcy, którego występ został odwołany lub przesunięty na inny dzień, o czym organizator nie poinformował wcześniej konsumentów. W ocenie SOKiK nie można ogólnym zapisem wzorca umownego ograniczać odpowiedzialności konsumenta, w przypadku, kiedy jest on w stanie udowodnić poniesioną szkodę. SOKiK zauważył ponadto, że w dalszej części przedmiotowego postanowienia prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym, tak więc również do jednostronnej zmiany umowy, nie zostało ograniczone nawet do uzasadnionych przypadków, tym bardziej ważnych (jak w przypadku zmiany przebiegu imprezy). Zgodnie z postanowieniem przedsiębiorca ma zatem nieograniczone prawo do ustalenia i zmiany programu pod względem artystycznym i czasowym, a zmian tych może dokonać bez konsultacji z konsumentem, który zakupił bilet oczekując konkretnego programu, na który się zdecydował. Taka sytuacja w ocenie Sądu

ewidentnie narusza interes konsumenta. Co więcej Sąd podkreślił, że przedsiębiorca w tym postanowieniu wskazuje, że konsument z wymienionego powodu nie uzyska rekompensaty. Tym samym zaskarżone postanowienie zezwala na modyfikację świadczenia przy jednoczesnym zastrzeżeniu, że konsumentowi nie będą przysługiwać z tego tytułu jakiegokolwiek roszczenia. Sąd podniósł, że wobec tego, mimo że zmodyfikowane przez przedsiębiorcę świadczenie straci dla konsumenta atrakcyjność i może nie przedstawiać już wartości, konsument nie uzyska z tego tytułu rekompensaty. Takie uregulowanie jest w ocenie Sądu wysoce negatywne, gdyż przedsiębiorca niczym nieusprawiedliwiony wykorzystuje swoją przewagę nad konsumentem gwarantując i zabezpieczając swoje zyski kosztem konsumenta, który może doznać przykrości, zawodu z powodu zmiany imprezy, a który zgodnie z postanowieniem nie będzie mógł wysuwać wobec przedsiębiorcy żadnych roszczeń.

Zdaniem Prezesa Urzędu o tożsamości klauzuli kwestionowanej w niniejszym postępowaniu z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod numerami 2463 i 2898 świadczy przede wszystkim fakt, iż klauzule te uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy. W ocenie Prezesa UOKiK postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę w praktyce może prowadzić do sytuacji, w której świadczenie straci znaczenie dla konsumenta, a jednocześnie nie będzie on mógł uzyskać w tym zakresie jakiegokolwiek odszkodowania. Wskazać bowiem należy, że uprawnienie do dokonania zmian w przebiegu imprezy może oznaczać zmianę zarówno terminu (dnia i godziny), miejsca, jak również wykonawcy. Tymczasem konsument kupujący bilet na konkretną imprezę ma prawo oczekiwać, że odbędzie się ona zgodnie z programem, a jeśli przebieg imprezy ulegnie zmianie, to konsument powinien mieć możliwość dochodzenia odszkodowania od organizatora. Warto również zauważyć, że postanowienia kwestionowane w niniejszym postępowaniu pozwalają przedsiębiorcy na dowolną zmianę przebiegu imprezy z *uzasadnionych powodów* wymienionych następnie w nawiasie dla przykładu, tj. *choroba artysty, odwołanie przyjazdu przez artystę, Siła Wyższa, itp.* W ocenie Prezesa Urzędu należy stwierdzić, że przyczyny zmiany nie zostały wymienione w katalogu zamkniętym i jednoznacznie określonym, o czym świadczy użycie zwrotu *itp.* Powyższe może rodzić dowolność interpretacyjną po stronie przedsiębiorcy jako organizatora imprezy. Tę kwestię podniósł także Sąd w uzasadnieniu do wyroków przywołanych powyżej. Zauważyć również należy, że kwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienie umowne, podobnie jak cytowane powyżej klauzule wpisane do Rejestru, przewiduje możliwość jednostronnej zmiany umowy przez przedsiębiorcę, polegającej na zmianie programu imprezy pod względem artystycznym i czasowym bez poinformowania o tym konsumentów i jednocześnie wyłącza możliwość uzyskania przez konsumentów rekompensaty w przypadku dokonania takiej zmiany.

Wszystkie wymienione powyżej okoliczności przesądzają, w ocenie Prezesa Urzędu, o tożsamości klauzuli kwestionowanej w niniejszym postępowaniu z klauzulami wpisanymi do Rejestru.

Ad pkt 3 sentencji decyzji

W pkt IV.5 Regulaminu SGGW stosowało postanowienie:

„Osoby przebywające na terenie Imprezy mogą być narażone na ciągłe przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenia słuchu. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży. Organizator nie ponosi

jakiegokolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia”.

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść ww. postanowienia może być tożsama z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 18 maja 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1146/09) i wpisanego do Rejestru pod numerem 2464 w brzmieniu:

„Uczestnik Imprezy lub inna osoba przebywająca na terenie Imprezy mogą być narażeni na ciągle przebywanie w strefie dźwięków, mogących spowodować uszkodzenie słuchu. Uczestnicy Imprezy uczestniczą w niej na własne ryzyko. Na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety w ciąży”.

W powołanym wyżej wyroku, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał przedmiotowe postanowienie umowne za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W ocenie Sądu klauzula ta może powodować przeświadczenie u konsumenta, iż organizator imprezy wykluczył poprzez nią swoją odpowiedzialność za szkody na osobie, a zgodnie z art. 385³ pkt 1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się zwłaszcza te, które właśnie wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie.

Ponadto w ocenie Prezesa Urzędu treść kwestionowanego w niniejszym postępowaniu postanowienia może być zbieżna z treścią następującego postanowienia:

„Osoby przebywające w klubie korzystają z sauny, solarium oraz ćwiczą na własne ryzyko. Klub nie ponosi odpowiedzialności za wszelkie urazy powstałe podczas treningu na sali” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 75/05), a następnie wpisane do Rejestru pod numerem 837.

W powyższym wyroku Sąd uznał, że niedozwoloną jest klauzula Regulaminu wyłączająca odpowiedzialność za wszelkie urazy powstałe podczas treningu na sali. Zdaniem SOKiK postanowienie tej treści w sposób jednoznaczny zwalnia bowiem przedsiębiorcę z odpowiedzialności względem konsumenta za szkody na osobie wyczerpując tym samym treść art. 385³ § 1 k.c.

W ocenie Prezesa Urzędu, zarówno klauzule wpisane do Rejestru, jak i klauzule kwestionowaną w niniejszym postępowaniu można uznać za tożsame z uwagi na fakt, iż wyłączają odpowiedzialność przedsiębiorcy za szkody na osobie. Zauważyć należy, iż dla uznania klauzuli wpisanej do Rejestru pod numerem 2464 za niedozwoloną dla Sądu wystarczające było, iż *klauzula ta może powodować przeświadczenie u konsumenta, iż organizator imprezy wykluczył poprzez nią swoją odpowiedzialność za szkody na osobie*. Tymczasem stosując postanowienie będące przedmiotem niniejszego postępowania przedsiębiorca wyłącza swoją odpowiedzialność wprost poprzez zapis o treści: *„Organizator nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności za powstałe ewentualne uszkodzenia słuchu i/lub utratę zdrowia”*, a zatem analogicznie jak w przypadku drugiej z przytoczonych klauzul uznanych przez SOKiK za niedozwolone i wpisanej do Rejestru pod numerem 837. Z uwagi na powyższe zasadne jest stwierdzenie, iż treść kwestionowanej klauzuli stosowanej przez przedsiębiorcę jest tożsama ze wskazanymi klauzulami wpisanymi do Rejestru.

Ad Pkt 4 sentencji decyzji

W pkt IV.4 Regulaminu SGGW stosowało postanowienie:

„Organizator nie ponosi odpowiedzialności za skutki działania Siły Wyższej. Za Siłę Wyższą uznaje się zdarzenia będące poza kontrolą Organizatora, które powodują, że wykonanie zobowiązań jest niemożliwe lub może być uznane za niemożliwe ze względu na występujące okoliczności. Siłę Wyższą stanowią w szczególności warunki atmosferyczne, awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną, ciepło, światło, działania wojenne lub działania państwowych lub samorządowych w zakresie formułowania polityki, praw i przepisów mających wpływ na wykonanie zobowiązań”.

Zdaniem Prezesa UOKiK treść ww. postanowienia jest tożsama z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 10 września 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 1230/09) i wpisanego do Rejestru pod numerem 2534 w brzmieniu:

„AQQ nie ponosi odpowiedzialności za niedziałanie lub nienależyte działanie Usługi związane z niedziałaniem lub nienależytym działaniem sieci Internet oraz za opóźnienia w świadczeniu usług spowodowane siłą wyższą. W rozumieniu niniejszego Regulaminu za siłę wyższą należy rozumieć w szczególności strajk, decyzje administracyjne, orzeczenia sądowe, awarie sieci telekomunikacyjnych lub systemów gateway innych firm, nieprawidłowości w funkcjonowaniu operatorów sieci GSM i Internetu. W przypadku zaistnienia siły wyższej AQQ uprawnione będzie do przesunięcia terminu świadczenia usług do czasu usunięcia przeszkód i zrównoważenia systemu.”

W uzasadnieniu do przywołanego wyroku SOKiK uznał, że kwestionowane postanowienie ogranicza odpowiedzialność przedsiębiorcy względem konsumentów za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań, czym wypełnia znamiona art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385³ pkt 2 oraz art. 385³ pkt 21 k.c. Szczególnie rażące w niniejszej klauzuli jest zdaniem Sądu arbitralne i jednostronne rozszerzanie przez przedsiębiorcę pojęcia siły wyższej o okoliczności, które nie są z nią tożsame, jak na przykład wszelkiego rodzaju awarie systemów firm, przy pomocy których przedsiębiorca wykonuje swoją działalność, strajk, decyzje administracyjne lub orzeczenia sądowe. Wskazane okoliczności nie mają charakteru nagłych i nie dających się przewidzieć ani uniknąć, więc zamieszczenie ich we wzorcu świadczy o celowym dążeniu do zwiększenia katalogu zdarzeń, których zaistnienie ma wyłączać odpowiedzialność przedsiębiorcy z tytułu niewykonania umowy. SOKiK podkreślił, że dla ustalenia, czy dane zdarzenie mieści się w pojęciu zdarzeń o charakterze siły wyższej, należy odwołać się do przepisów kodeksu cywilnego dotyczących deliktów, które wskazują siłę wyższą jako jedną z okoliczności wyłączających odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę. Następnie Sąd wskazał, że zgodnie z ustaloną judykaturą Sądu Najwyższego siłą wyższą jest zdarzenie, które: ma charakter zewnętrzny, a więc jego źródło musi znajdować się poza urządzeniem, z którego działaniem związana jest odpowiedzialność odszkodowawcza; zdarzenie musi być niemożliwe do przewidzenia (stopień jego pojawienia musi być mało prawdopodobny) w określonej sytuacji przy zachowaniu obiektywnych kryteriów dla oceny, czy możliwe było przewidzenie zdarzenia; zdarzenie musi być niemożliwe do zapobieżenia. Dopiero gdy wszystkie wyżej wymienione przesłanki są spełnione, można mówić o wystąpieniu siły wyższej, a tym samym wyłączeniu odpowiedzialności za szkodę. SOKiK

zwrócił uwagę, że w świetle powyższej definicji nie wszystkie awarie sieci telekomunikacyjnych lub systemów Gateway innych firm, nieprawidłowości w funkcjonowaniu operatorów sieci GSM i Internetu będą spowodowane działaniem siły wyższej. Przed dokonaniem ostatecznej oceny konieczne jest przeprowadzenie czynności wyjaśniających. Kwestionowane postanowienie zdaniem Sądu zmierza do generalnego wyłączenia takiej możliwości w celu ochrony interesów przedsiębiorcy jako profesjonalisty. Wobec tego SOKiK stwierdził, że rozszerzanie definicji pojęcia siły wyższej zawarte w kwestionowanym postanowieniu należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów wskutek nierzetelnego traktowania konsumenta przez jego kontrahenta i nadużywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty w stosunkach z konsumentami.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Prezesa Urzędu o tożsamości postanowienia kwestionowanego w niniejszym postępowaniu z klauzulą wpisaną do Rejestru pod numerem 2534 świadczy przede wszystkim fakt arbitralnego i jednostronnego rozszerzania przez SGGW pojęcia siły wyższej o okoliczności, które nie są lub mogą nie być z nią tożsame, przez co Uczelnia ogranicza swoją odpowiedzialność względem konsumentów za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań. Dla przykładu wskazać należy, że w przedmiotowym postanowieniu SGGW wskazuje m.in., że siłą wyższą mogą być *awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię elektryczną*. Tymczasem zauważyć wystarczy, iż awarie lub zakłócenia pracy urządzeń dostarczających energię zazwyczaj mają swoje źródło w tych właśnie urządzeniach i nie są czymś wyjątkowym i trudnym do przewidzenia. Tym samym uznać należy, że stosując kwestionowane postanowienie SGGW celowo dąży do stworzenia szerokiego katalogu okoliczności wyłączających jej odpowiedzialność.

Ponadto Prezes Urzędu stwierdza, że w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych zamieszczone zostały liczne klauzule, które również odnoszą się do kwestii jednostronnego definiowania przez przedsiębiorców pojęcia siły wyższej. W tym kontekście, w ocenie Prezesa Urzędu, treść postanowienia kwestionowanego w niniejszym postępowaniu może być również tożsama z treścią następujących postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnymi wyrokami SOKiK i wpisanymi do Rejestru:

– „*Maxim nie ponosi odpowiedzialności za niezależne od Maxim-a przejściowe niedogodności w obiektach turystycznych spowodowane siłą wyższą np. czasowy brak wody, ogrzewania, prądu, klimatyzacji oraz za niedogodności spowodowane naprawą lub konserwacją wind, basenów lub innych urządzeń*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 16 grudnia 2004 r. (sygn. akt XVII Amc 109/03) i wpisane do Rejestru pod numerem 428;

– „*Digital Alea nie ponosi odpowiedzialności za (...) opóźnienia w świadczeniu usług spowodowane siłą wyższą. W rozumieniu niniejszego Regulaminu za siłę wyższą należy rozumieć w szczególności: strajk (...)*” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 17 maja 2013 r. (sygn. akt XVII AmC 4671/12) i wpisane do Rejestru pod numerem 5214;

– „*SWN nie ponosi odpowiedzialności za niedziałanie lub nienależyte działanie Usługi i Aplikacji związane z niedziałaniem lub nienależytym działaniem sieci Internet oraz za opóźnienia w świadczeniu usług spowodowane siłą wyższą. Za siłę wyższą należy rozumieć w szczególności takie zdarzenia jak: strajki, decyzje administracyjne, orzeczenia sądowe, awarie sieci telekomunikacyjnych lub systemów gateway innych firm, nieprawidłowości w funkcjonowaniu operatorów sieci GSM i Internetu*” –

postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 18 czerwca 2013 r. (sygn. akt XVII AmC 11501/12) i wpisane do Rejestru pod numerem 5210.

Ad 3) Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK, działania Przedsiębiorcy opisane w sentencji decyzji mogą naruszać interes konsumentów. Działania te polegają bowiem, co zostało udowodnione, na stosowaniu w obrocie z konsumentami we wzorcu umownym *Regulamin Ursynalia (...) – Warsaw Student Festiwal* postanowień, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących uczestnikami Ursynaliów jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z Przedsiębiorcą umowę. Praktyki są więc skierowane do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów. Oferta Przedsiębiorcy ma charakter ogólnie dostępny. Tym samym kwestionowane przez Prezesa UOKiK działanie SGGW może naruszać interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywiście jest zatem, że bezprawne zachowanie Przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, czy indywidualny, ani też grupy takich osób, lecz narusza ono uprawnienia szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Powyższe wskazuje na naruszenie w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich konsumentów do ukształtowania umowy zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Zaniechanie stosowania praktyki

W toku prowadzonego postępowania do Prezesa UOKiK wpłynęło pismo SGGW wraz z załącznikiem o nazwie *Regulamin Ursynalia 2014 – Warsaw Student Festiwal*. Przedsiębiorca przekazując treść nowo opracowanego *Regulaminu Ursynalia 2014 – Warsaw Student Festiwal* poinformował, iż został on wprowadzony do obrotu konsumenckiego w dniu 17 maja 2014 r. Oceniając przedstawioną przez Przedsiębiorcę treść nowo opracowanych postanowień wzorców umowy, Prezes Urzędu uznał, iż zmiana treści wzorców nastąpiła w taki sposób, że Przedsiębiorca zaprzestał stosowania postanowień naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które były przedmiotem niniejszego postępowania. Z uwagi na fakt, iż ostatnie Ursynalia z zakwestionowanym przez Prezesa UOKiK Regulaminem odbywały się w dniach 31 maja 2 i 3 czerwca 2013r., Prezes UOKiK uznał, że zaniechanie stosowania

praktyki nastąpiło w dniu 4 czerwca 2013 r. tj. dzień po zakończeniu imprezy. Jak wynika z załączonego przez SGGW Regulaminu Ursynaliów na rok 2014, nie zawierał on już kwestionowanych postanowień.

Przepis art. 27 ust. 2 ww. ustawy stanowi, iż w przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania.

Mając na względzie powyższe okoliczności, w niniejszej sprawie należało wydać decyzję na podstawie art. 27 ww. ustawy uznającą, że SGGW stosowało praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i zaniechało jej stosowania z dniem 4 czerwca 2013 r.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 479²⁸ § 2 kodeksu postępowania cywilnego, od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury w Warszawie
Dorota Grudzień - Barbachowska

Otrzymuje:

1. Radca prawny Jan Zieliński
Pełnomocnik Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego
Spółka Prawnicza I&Z s.c.
ul. Wiśniowa 57 lok.6
02-520 Warszawa
2. a.a